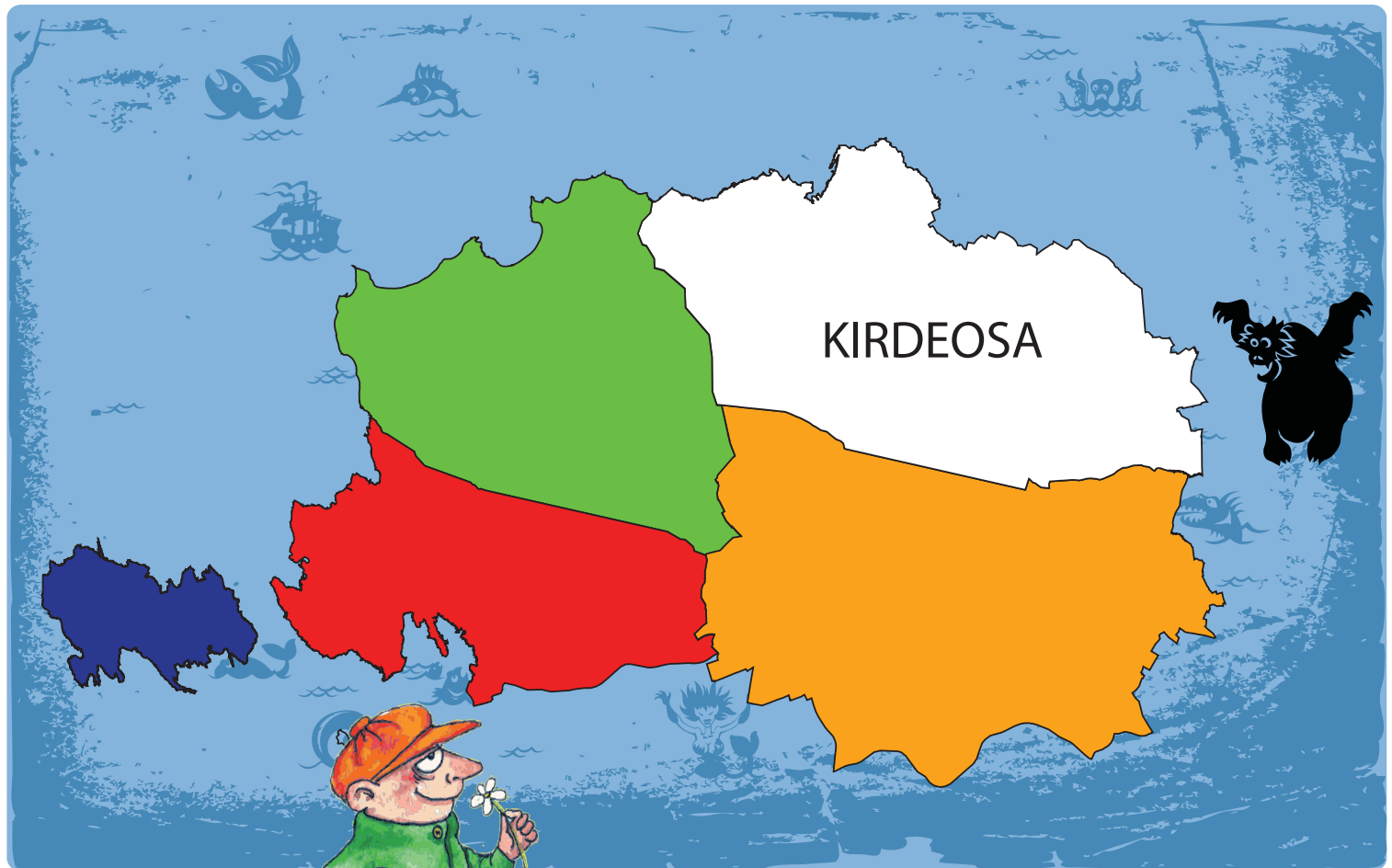

SUVESEIKLUS

25. – 28. juuli Loode-Eestis

juba kümnes!

Legendid: Tauno & Airi

Vastussõnumid saata kujul "**SUVI legendinumber vastus**", näiteks "suvi 11050 maasikas" numbrile **15300**. Vastustes tuleb täpitähed asendada täppideta tähtedega, samuti jätta ära kõik kirjavahemärgid ja tühikud! (näiteks "suvi 11050 paljuonne").

Ära lahmi, iga vale vastus võtab sinu skoorist 1 punkti!

Kontrollpunkti lisavihje saab, kui saata sõnum "**SUVI VIHJE legendinumber**"

Ühtlasi loovutad 3 preemiapunkti.

Sõnumi saatmine Elisa (ka TeleYks, Zen) võrgust on tasuta.

Kui Su telefonil on wapi võimalus, saad jälgida suveseikluse kulgu ning suhelda jututoas teiste seiklejatega aadressil www.seikleja.ee/suvi

12501 - Erosioonikunst

Ühelt poolt 70 meetri kõrgust objekti on järv, teistest külgedest on see piiratud kiviaiaga. Läänepoolsel aiaosal on õnneks augud sees, nii et saab läbi küll, kui vaja (ja seda tohib teha küll).

NB! Objekti idanaabrite nõuded:

- idanaabri aia lähedale ei tohi minna
- idanaabri koeri ei tohi ärritada
- idanaabreid ei tohi pildistada

12502 - Hüva leili!

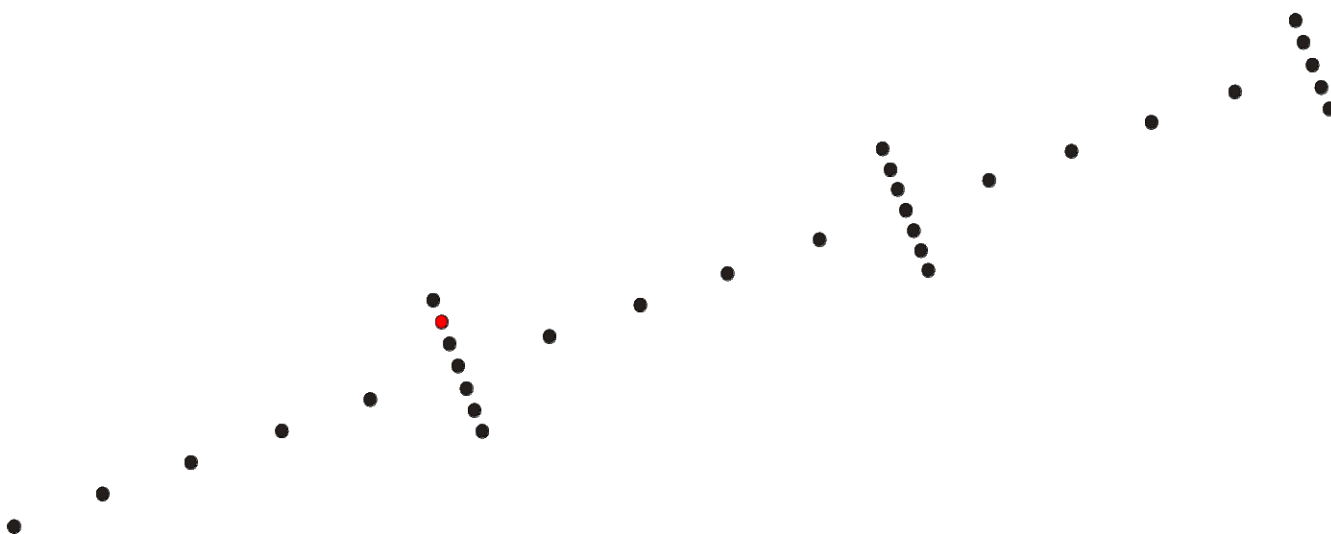
See 1892. a. valminud uhke ja eputav hoone on segu tuudorist ja gootikast, ehtne 19. saj. teise poole historitsismi näidis. Ehitatud on see "Vasalemma marmorist". Romantikat õhkub efektsest hoonest juba kaugele, salapära ja natuke süngust on justkui näpuotsaga lisatud.

Ometi on siin majas erinevatel aegadel asunud ka raadiojaama abihoone, punanurk, noortekoloonia ja külasaun. Tõsi, tänapäevane saunakompleks asub ehitises praegugi...

12503 - Vanalinnamägi

Sellel mäel asunud linnust ei kasutatud elupaigana, vaid hoopis kaitseotstarbel. Raske uskuda, aga mõne teooria kohaselt asus siin lähedal kunagi kaubasadam, mille kaitsmiseks linnus rajatigi.

12504 – Ironworks

12505 - Klausbergi järeltulija

NB! külastatav kuni 15:00

1254. a. ehitati siia pisike kabel ja sellest kõik alguse saigi? Oma suurima õitsengu saavutas see paik 1400. a. paiku, mil lisaks ulatuslikele valdustele Eestimaal kuulusid selle juurde ka valdused Lõuna-Soomes praeguse Helsingi ümbruses, Porvoos, Sipos ja Pernajas. Kompleksil olid oma kalakasvatustiigid, paemurd jne.

Hiljem on paik olnud nii rootslaste kui venelaste sõjasaagiks ja kindluseks, kuni Rootsi kuningas selle Riia mõisahärrale kinkis ja viimane selle endale mugavaks eluruumiks kohendas. Hoone oli esimene Harjumaa arhitektuurimälestis, mis taasiseseisvunud Eestis vastava tähise sai. Huvitav on asjaolu, et kohalike maastikuolude tõttu ei ulatu hoone põhiosa mitte idast läände, vaid hoopis kirdest edelasse.

12506 - Lendav hollandlane

Kindlasti on kõik suveseiklejad korduvalt mööda sõitnud ühest kiiresti arenevast meelelahutuskeskusest. Eriti tuttav peaks see koht olema tehnikaspordi huvilistele. Selle kõrval asub aga kunagi rohelist energiat kasutanud tootmishoone.

12507 - Sõnapidajad mehed

Kord vanasti olnud kaks kalameest merehädas. Surmahirmus töötanud mehed, et kui nad veel eluga pääsevad, ehitavad nad Jumala koja sinna, kuhu tuul nad kaldale viib. Tuul kandiski mehed praeguse kiriku juurde. Sinna ehtasid kalamehed kabeli, kuhu juurde hiljem ehitati kirik. Kirikusse altari kohale pandi tüüriratas, kabeliehitajate mälestuseks.

Tegemist on ainsa kirikuga Eestis, mille tornis põleb majakatuli.

12508 - Rammumehed

NB! suletud alates 15:00

Esmakordselt on seda kohta mainitud juba 1319. aastal. 1622. a. paiga omandanud suguvõsa elas juba varasemalt olemasolevas hoones 1766. aastani, mil vana hoone pikselöögist põlema süttis. Siis alustatigi kibekähku uue elumaja ehitust, kohe nii kibekähku, et osa ehitusmaterjali toodi kõrvalt "vana elumaja" varemeist. Hiljem ehitati hoonele juurde ka teine korrus ja klaasveranda, lisandus ka mitmeid kõrvalhooneid.

Kuigi 1919. a. suguvõsa oma omandist ilma jäi, on see praeguseks jälle nende valduses tagasi. Renoveerimistöid rahastab järeltulija, kes on USA-s North-Carolina osariigis asuva Duke'i ülikooli professor.

12509 - Sallid kaela

12510 - Vanakuri kiusab

NB! vastuse saab ajavahemikus 12:00 kuni 18:00

Legend räägib järgmist: Kui kirikut ehitama hakati, ei tahetud seda mitte praegusele paigale ehitada, vaid koguni teisale ühe kõrtsi juurde. Juba oli tükk tööd tehtud, kui sarviline sest teadust sai. Sedamaid ruttas ta kiriku ehitajate juurde. Päeva ei võinud ta midagi teha, aga nii pea kui öö kätte jõudis, laotas ta ära, mis päeva oli ehitatud. Sellegi poolest ei jäetud ehitust järele. See vihastas vanapaganat veel rohkem. Ta laotas nüüd müürid maani ära ja kiskus alusegi veel maa seest välja.

Ehitajatel oli hää nõu kallis. Nad saivad selgesti aru, et selle koha pääle võimalik ei olnud kirikut ehitada, aga kuhu siis, seda ei teadnud keegi. Viimaks andis üks tark hääd õpetust. Sellsamal öösel kui vanapagan kiriku põhjani ära purustas, oli ühel lehmakaks lumivalget vasikat olnud. Tark käskis need vasikad suureks kasutada lasta, siis vankri ette rakendada, risti vankri pääle panna ja selle pääle vasikaid oma teed minna. Kuhu nad seisma jääda, sinna tulla uus kirik ehitada. Risti käskis ta sinna püsti panna; siis ei olla enam karta, et keegi ehitust tulla rikkuma. Kiriku ehitajad tegivad nii, nagu tark õpetas. Selle koha peale, kus vasikad seisma jäivad, lõivad nad risti püsti ja hakkasivad uueste tööle. Vanapagan kartis risti ja ei julenud enam laotada. Õnnega saigi kirik valmis.

Ja teine legend pajatab eelmisele järgnenud sündmustest: Nähes, et kirikut ei kerki, asus vanapagan teiste toimetuste juurde. Ühel päeval aga avastas ta, et kirik on kerkinud uuele kohale. Kiriku ette oli paigutatud puust rist, mis takistas kirikule lähenemist. Siis otsustas vanapagan hakata kirikut Pakri saarelt kividega loopima. Kivid olid väga suured ja rasked. Esimene kivi viis kirikult torni. Siis vanapagan väsis ja järgmised kivid kukkusid Tuipalu metsa. Sellest ajast peale ongi kiriku torn lõigatud silindri kujuline ning Tuipalu metsa visatud kividest tekkis Tonditrepp.

Kiriku torn on tõesti "poolik", sest 17. saj. esimesel poolel torni ülaosa üks pool varises, misjärel taastati torn vaid osaliselt. Kiriku tornis asub teadaolevalt Eesti vanim kirikukell, mis valati juba 15. saj. esimesel poolel.

12511 - Laste rööm

*Päike ei paista, päike ei sära,
kõik linnud väikesed lendavad ära.
Õues on külm, seal lapsed ei mängi -
vara läheb pimedaks, vara poevad süngi.*

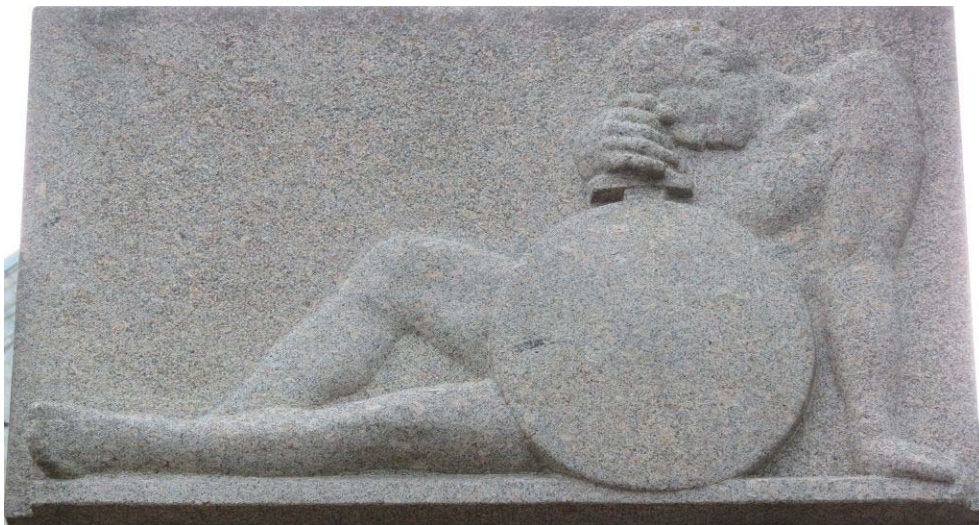
*Vihma sajab rabinal, vihma nii palju,
tuul on nii kuri, tuul on nii valju,
rebib kõik lehed ja ulub: "Uhuu!"
Käes on oktoober, see sügiseku.*

12512 - Sellel vedas

Erinevatel andmetel on see üks kolmest või neljast omasugusest, mis jäi püsima järjepidevalt ja elas üle kolm okupatsiooni. Tegelikult taheti hävitada sedagi.

Ühel süngel päeval sõitsid kohale relvastatud NKVD käsutäitjad, kelle plaan õnneks nurjus. Objekti ümber pandi jäme vaier ja taheti seda veoautoga kummuli kiskuda. Kui autojuht aga gaasipedaali vajutas, siis mootor ainult möirgas ja paukus, kuni lootusetult purunes. Millegipärast uuele katsele ei tulnudki. Objekt sammaldus ja paljud kohalikudki ei teadnud enam selle tähendust. Objekti restaureeris inimene, kes on seotud ka ühe teise täna külastatava kohaga.

12513 - Mõõgamehed

12514 - Solvamise ABC

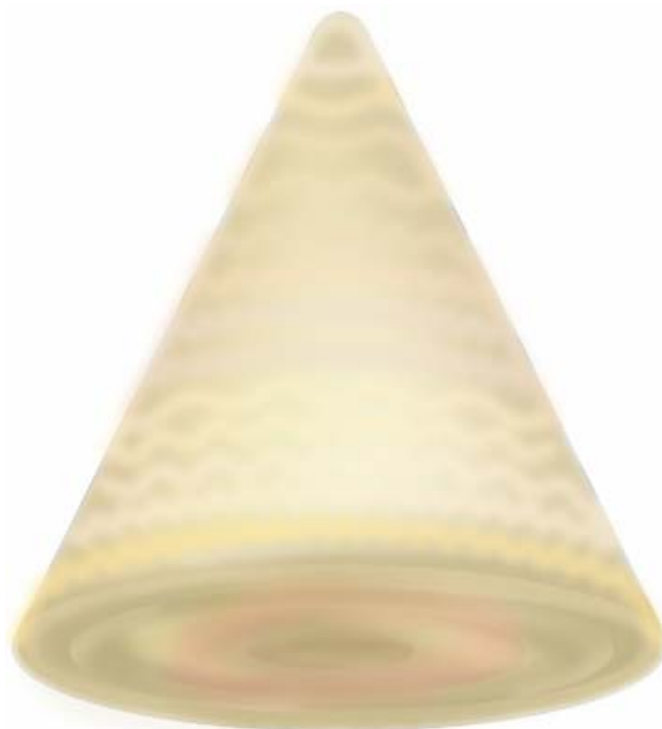
Küll Sul on ikka ilus nägu ja tegu (nagu rosin solgiämbris) - pea nagu pudrunui, silmad nagu kupatatud jänesel, nina nagu Nissi kiriku torn, suu kui sugulase sussi kand, lõug kui lutsukulp, habe kui ahjuluud, kõrvad kui hülgenahast pastlad, juuksed nagu taaratamme mets, kael nagu kärstisevõll, paks kui padaemand, puupöör püksi sees, käed kui käiavändad, jalad kui rangipuud. Mine Sinuga kasvõi hobuseid hirmutama, paned pimedadki kartma.

12515 - Lendav kuusk

UFOks nimetatakse õhus või maismaal vaadeldud eset või valgusnähtust, mille välimus, liikumistee, dünaamika ning kiirus ei ole tavapärase loogika järgi seletatav ning mille põhjalik uurimine pädevate spetsialistide poolt ei võimalda vaadeldud nähtuse iseloomu üheselt tuvastada.

Algselt oli mõiste kasutusel lennunduses, sõjanduses ja mujal, tähistamaks lendavaid objekte, mida ei olnud veel identifitseeritud. Selle mõiste järgi ei saa lendav objekt, mis on tuvastatud näiteks planeetidevahelise kosmoselaevana, enam olla UFO, sest ta pole tundmatu objekt.

Alates 1950. aastatest on UFO hakanud tähendama pigem oletatavaid Maa-välistest tsivilisatsioonidest siia saabunud lennumasinaid ("lendavaid taldrikuid") koos tulnukatega. Siin on ära märgitud koht, kus on nähtud tundmatut lendavat objekti.

12516 - Rootsi kuninga kepp

Põhjasõja ajal olla Rootsi kuningas Karl XII sellegi puu istutanud. Legend ütleb, et kui puu kuivab, siis tuleb hea "Rootsi aeg" jälle Eestimaale tagasi.

12517 - Veemaailm

Kunagi oli siinne ala täies ulatuses kuiv. Siin kaevandati nõukogude ajal paekivi killustiku jaoks, esimese Eesti Vabariigi ajal murti paasi käsitsi ja paekamakatest lihviti kohapeal trepiastmeid jm. Karjääri uputamine algas sisuliselt Eesti Vabariigi taasiseseisvumisega. Killustiku toodangule ei olnud enam sellises mahus nõudlust. Kui kaevandusallasse nõrguva põhja- ja pinnasvee väljapumpamist vähendati, ei jõutud isegi ära toimetada suurt kaevandusekskavaatorit, plekkangaari (ühel talvel, kui jää kattis karjääri, siis lõigati angaar jääpiirist maha ja viidi vanarauda) ja üht traktorit, mille katus veel kaua pakkus kajakatele jalapuhkamisvõimalust. Kui pumbajaama tegevus täiesti peatati, algas veelgi kiirem veetõus, mis mattis peagi enda alla enamuse endise kutsekooli ja tööstuse territooriumist. Täna on see justkui veealune muuseum, mida saavad külastada vaid sukeldujad.

12518 - Saatuslik kuupäev

Lisaks meie kohalikule õnnetusele on aastaid hiljem samal kuupäeval juhtunud veelgi ulatuslikum katastroof. Tegelikult on läbi ajaloo juhtunud sellel päeval veel palju koledaid asju, kuid kõik ei ole pälvinud niivõrd suurt tähelepanu.

Tegemist oli "Viletsa elu" viimase etapiga, mis aga ei läinud päris nii nagu oli planeeritud. Esimene samm püstitati pääsenute poolt kohe, kui oli selgunud, et juhtunul on vägagi traagilised tagajärjed. Ametlik samm avati aasta hiljem sõnadega "Mõnikord on elavatel meile vähem öelda kui surnutel. Neil poistel on meile öelda, et julgus ei saaks hulljulguseks, et enesekindlus ei saaks ülbuseks ja et kõik peavad alluma loodusseadustele"

12519 - Kiri algab kirikust...

Sellesse paika asutasid kaks tublit meest 1683/84 Eesti esimese talurahvale mõeldud sellelaadse asutuse. Nõukogude võim muutis eestlaste jaoks niivõrd olulise ajalooga hoone hoopiski kanalaks, mille tulemusena see täielikult hävis. Mõisakompleksi teistestki hoonetest pole praeguseks midagi järel v.a. pastoraadihoone, mis võeti tükkideks lahti, transporditi minema ja pandi uuesti kokku Munalaskmel.

12520 - Ühepajatoit

See tähtis Eesti sordiaretaja sai oma ametliku "erialase hariduse" linnukasvatuse instruktorite kursustelt Peterburist. Tegelikult oli ta oma erialal iseõppija.

Sordiaretusega alustas mees juba isatalus. Kuue aastaga aretas ta kartulisordist "Imperaator" esimese Eesti kartulisordi "Kalevipoeg", mis oli oma eellasest koguni 58% võrra saagirikkam.

Oma viljaka töö tulemusena aretas ta 43 kartuli-, 20 herne- ja 14 õunasorti. Lisaks veel juurvilju, marjapõõsaid, pirne, ploome. Tema kõige tuntum sort on kartul "Jõgeva kollane" Tema kartulisortide kollektsiooni kuulus 1500 sorti koos teisenditega (üks suuremaid kartulikollektsioone maailmas).

Kunagi oleme tema töö mälestuseks püstitatud kivi suveseikluse käigus külastanud tema pika-aegses elukohas, seekord külastame kivi, mis on püstitatud tema isatalu lähedale.

12521 - Vanakurja supipott

Legend pajatab, et kui Oleviste kirik valmis sai, oli rahva rõõm suur uue kiriku pärast. Kirik tõesti linna au ja ilu, laevade tuletorn ja juhtija. Laevu purjetab varsti palju Tallinna alla kokku. Mida rohkem elanikud rõõmustavad, seda enam Vanapagan vihastub. Oleviste kõrge torn tal okkaks silmas. Vanapagan arvama, kuidas torni hävitada. Viibib Pärnus: aega puudub minna Tallinna kirikut hävitama. Ei muud, kui võtab mehise lingu, kivimürakas peale, viristab lingu. Viristades katkeb kivi raskuse pärast lingupael. Kivi ei jookse paela katkemise pärast märki, vaid langeb Pärnu-Tallinna tee äärde maha. Seal puhkab mürakas praegugi, vaese mehe sauna suurune. Vanal ajal olnud kivi otsas hõbekauss, kuhu vihmavett sisse valgunud; selle veega arstitud mõnesuguseid haigusi.

Ühe jutu järgi olevat siin koguni Vanapagan lambaid tapnud ja neid pajas keetnud - lohk kivi otsas meenutab tõesti pajaaset.

12522 - Lilleke rohus

Sellel Eestis ainulaadsel looduskaitsealal kasvab 18 orhideeliiki, seega pooled käpaliste sugukonna Eestis kasvavatest liikidest. Leidub ka käpaliste huvitavaid ja väheesinevaid vorme.

12523 - Pilkupüüdev

NB! teid oodatakse 14:00 kuni 18:00

See abimõis iseseisvus 1825. a. ja sai 1886. a. Saku mõisahärra, suure õlletehase asutaja ja kunstimetseen, omandiks. Tema ehitaski oma abikaasalt pärinevate rahadega torni, astmikviilude ja kaarakendega uhke inglisepärase mõisahoone. Paekivist hoone oli osaliselt kahe-, osaliselt kolmekorruseline. Perekonna valduses jäi mõis kuni võõrandamiseni 1919. aastal.

12524 - Pealuu ja säärekondid

Sellesse kurisusse voolab suurvee ajal palju vett. Räägitakse, et siit saab alguse maa-alune salajõgi, mis ka lähedalasuva kiriku alt läbi voolab. Kirikulised olevat vahest jutluse ajal partide prääksumist kuulnud. Ühel korral olevat kurisust veekeerisega lehm alla läinud. Mõnda aega peale seda oli lähedalasuvast kirikus jutluse ajal lehma ammumist ja vee solinat kuulda olnud.

12525 - Siin on uus

See uhkete sammastega klassitsistlik hoone valmis 1821. aastal. Sada aastat hiljem rajati siia piiskop Platoni nimeline orbude varjupaik. 1984. aastani tegutses hoones lastekodu. Edasi jäi joone lagunema, kuni 1990-ndate aastate lõpus suundus eravaldusesse. Kuigi algselt ehitati ka palju kõrvalhooneid, on säilinud neist vaid paar täiesti ümber ehitatud rajatist.

12526 - Rughael

1834. aastal juhtus selle mõisa maadel järgmine lugu: Pisut pärast mihkclipäeva ostis Jerwa Frits oma vennalt kõrtsmikult Johannilt ühe heeringa ja maksis selle eest ühe rahatähega. Kaks päeva hiljem maksis ta viina eest samuti ühe rahatähega. Kõrtsmik tundis ära, et need olid võltsitud ja andis mõlemad rahatähed vallavanemale, kes alustas asja uurimist. Läbiotsimisel leiti Jerwa Fritsi juurest 34 poolerublast võltsitud rahatähte ja raha valmistamiseks vajalikud tööriistad ja materjalid. Ülekuulamisel selgus, et võltsitud rahatähtede valmistamine oli Fritsul aega võtnud jüripäevast mihkclipäevani (peaaegu pool aastat) ning ta oli abivahendite kasutamise juures olnud väga leidlik. Näiteks sinise värvi saamiseks oli ta kasutanud mustikamahla.

12527 - Viimne lend

Sellelt männimetsa all asuvalt nõukogude kalmistult leiab mitmeid temaatilisi punaste viisnurkadega hauatähiseid.

12528 - Sulpsti!

Kirjalikes allikates mainitakse seda küla esimest korda alles 1922. aastal. Varem oli tegu vaid hajatalude piirkonnaga, millel vähemalt kirjalikult ühtegi üldist nime pole fikseeritud. Võimalik, et rahvasuus kutsuti seda piirkonda juba varemgi samanimelise talu järgi, kuid kasutusel võis olla ka mõni teine nimi. Nimi tuleneb aga objekti nimest, mis külas asub. Meie kutsume Teid sinna, kus saab ujuda.

12529 - Vanakurja kinnas

Nagu me juba ühest legendist lugesime, üritas vanakuri takistada ühe kiriku ehitust ja üritas seda ka purustada (õnneks piisavalt edutult). Kui vanapagan viskamise kohalt lahkus, leidis ta kinnast kätte tõmmates selle pöidla seest veel mõned kivid, mis ta maha puistas. Tema kinnas oli nii suur, et juba selle pöidla sisse kõik need kivid siin tervelt ära mahtusid.

12530 - Kosmonaudid

Kõik sellised objektid (kui üks välja arvata - ja see pole see üks) tegutsesid Eestis paarikaupa. Rajatud olid nad stardi ettevalmistamiseks. Selle paarilist olete te selle aasta suveseiklusel juba külastanud.

12531 - Mine metsa!

Metsavend on see, kes võitleb Eestit okupeeriva võõrvõimu vastu salastatuna vaenlase tagalas Eesti pinnal. Metsavendi oli pärast sõda tõenäoliselt umbes 30000. Ühel ajal tegutses metsades kuni 15000 meest ja naist. Lahingutes langes umbes 2000 metsavenda, vangilaagrites hukkus teist samapalju.

Selles paigas asus üks metsavendade punkritest. Alles pole sellest jäänud midagi, kuid sinna on püstitatud mälestuskivi hukkunud metsavendadele. Tegelikult on kive suisa 2 - teeäärne kivi neile, kes metsas jalutamist raskeks peavad. Aga suveseiklejatele meeldib metsas jalutada :)

12532 - Hoiame kokku!

Nagu me teame, siis iga liigutus maksab ja eestlastel ei ole raha ülearu. Siin ongi näide toredast koostööst. Vallavalitsuse kõrvale on rajatud mälestuskivi korraga 4 küla esmamainimise tähistamiseks.

12533 - Asjad räägivad

NB! Teid oodatakse ajavahemikul 10:00 kuni 18:00

Ühel taluõuel asub künka otsas omapärane ehitis. Muide, küngaski on ise rajatud, sest koha nimest tulenevalt seal ju lausa peab see olema :) Kuusnurkse ehitise keskel hoiab katust üleval suur ilmapuu ja selle ümber veel kuus väiksemat puud. Igal esemel selles kojas on oma lugu, kõigel on oma tähendus. Lahke perenaine tegeleb majakeses kunsti ja käsitööga. Võimalik on endale soetada juba valmis tehtud asju, kuid soovijad saavad ka ise kunstnikuks või käsitööliseks olemist proovida. Selles paigas ei jagata ainult esemeid ja õpetusi, vaid lisaks ka hulga rõõmu ja südamesoojust.

12534 - Vee jõud

Kuna paisjärve kaldal asuvas mõisahoones asub praegu hooldekodu, tutvume hoopis järve ja veskitammiga. Jõge on selle koha peal paisutatud juba mitusada aastat, vesiveski oli siin juba aastal 1637, kui selle juurde rajati esimene mõisahoonne.

12535 - Suveköök

Mantelkorsten on korsten, mis mantlina ühtlaselt allapoole laienedes katab täielikult küttekolde ja sageli ka kogu köögi ruumi (sel puhul räägitakse mantelkorsten-köögist). Kes on näinud seda, et vaid korstnale ehitatakse peale katus? Aga just nii juhtus selle vana korstnaga tänu hoolsale peremehele 2007. aastal.

Pererahvas võtab kõik külalised lahkelt vastu.

12536 - Hõimlased

NB! suletud alates 14:00

Seda küla on oma kroonikates ära märkinud juba Liivimaa Henrik - seal seisab see Ladise nimelise külana, kuhu ristisõdijad 1219. aasta veebruaris kärelda külmaga jõudsid ja kuhu nad toona ka öömajale jäid.

Praegu on see küla koduks ühele Eesti tuntuimale kunstiinimesele, kes on oma elamise ümber väga huvitava ja omapärase aia rajanud.

[illegible][illegible][illegible]

Suveseiklust toetavad:

		
 LAUAMANGUD.EE MEIE tunneme mängu	 3d.ee	 AFF REKLAAMITÖÖKODA
 Oksad.ee OKSTE PURUSTAMINE JA KORISTUS	KOOPIA NIINI&RAUAM	MASTIFOTO.EE MAAILM PEOPESAL

Rajaajaia
SUVESEIKLUST KORRALDAB
MTÜ RAJAAJAJA